

Likumprojekta
“Par valsts meža zemes nodošanu
Augšdaugavas novada pašvaldībai industriālā parka izveidei”
anotācija

1. Kādēļ likums ir vajadzīgs?

Meža likuma 44. panta 4¹. daļa noteic, ka valsts meža zemi uz atsevišķa likuma pamata var atsavināt pašvaldībai tās ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un attīstības programmā noteikto teritorijas izaugsmes un sabiedrības dzīves kvalitātes celšanas mērķu sasniegšanai, ja saskaņā ar izvērtējumu alternatīvas teritorijas attiecīgajā pašvaldībā vai reģionā nav pieejamas un valsts meža zeme nepieciešama industriālā parka, speciālās ekonomiskās zonas u.tml. objektu izveidei.

Pašvaldība ir veikusi alternatīvo teritoriju izvērtējumu. Privātīpašumā esošās Augšdaugavas novada teritorijas, kurās ir iespēja attīstīt ražotnes, pārsvarā ir nelielas. Industriālie parki to klasiskajā izpratnē (vienots īpašnieks un apsaimniekotājs, kas plānveidīgi veic teritorijas un ēku attīstību) Augšdaugavas novadā pašlaik neeksistē. 2021. gadā sagatavotajā dokumentā „Daugavpils novada ekonomiskā profila novērtējuma ziņojums un nepieciešamie pasākumi ekonomiskās attīstības turpmākai stimulēšanai” ir atzīmēts, ka Daugavpils pilsētas tiešā tuvumā eksistē bijušās ražošanas teritorijas, kurām nav vienota kopēja apsaimniekotāja. Lielākās šādas teritorijas ir Kalkūnes pagastā (kopējo šo teritoriju platība ir aptuveni 65 - 67 ha, un to kopumā veido 10 sadrumstalotas teritorijas) un Naujenes pagasta Kraujā, Stropu, Lociku, Naujenes un Vecstropu ciemos (40 - 42 ha platība, 6 - 7 sadrumstalotas teritorijas). Gandrīz pie katra novada pagasta centra ir nelielas (no 1 līdz 5 ha) rūpnieciskās apbūves teritorijas (bijušas kolhozu mehāniskās darbnīcas), kur lielākoties darbojās vietējie sīkie vai mazie komersanti. Līdz ar to industriālā parka izveide Nekustamo īpašumu teritorijā būtu nozīmīgs pienesums investīciju piesaistei un biznesa izaugsmei gan novadā, gan valstspilsētā, gan reģionā kopumā.

Daļēji industriālā parka funkcijas pildīs arī struktūras, ko Daugavpils pilsētas pašvaldība plāno izveidot Daugavpils lidlauka teritorijā (Lociku ciems, Naujenes pagasts) (Tehniski ekonomiskais pamatojums Daugavpils lidlauka un pieguļošās teritorijas attīstībai Daugavpils novada Locikos”, Daugavpils pilsētas pašvaldība, 2020.). Bet Lociku ciemā izvietotā attīstāmā Daugavpils lidlauka teritorija būs piemērota investoriem ar specifiskām interesēm. Tā piesaistīs uzņēmumus, kas specializējas viedo tehnoloģiju jomā un kuru komercdarbība ir vitāli atkarīga no gaisa transporta loģistikas. Līdz ar to tā nenosedz lielmēroga ražošanas teritoriju deficītu pie sauszemes transporta maģistrāļu krustpunktiem ārpus lieliem blīvi apdzīvotiem areāliem.

Tieši izteikti liela industriālā parka attīstībai paredzētās teritorijas platība (256 ha) nodrošinātu īpašu interesi no uzņēmēju puses ne tika tādēļ, ka būs pietiekama platība ražotnes apbūves izvietojšanai, bet arī tādēļ, ka ir arī vieta, kur izvietot lielmēroga ražotnei funkcionāli nepieciešamo tehnisko apbūvi (noliktavu apbūve, transporta infrastruktūra, ūdensapgādes, siltumapgādes infrastruktūra

utt.). Mūsdienās akūti svarīgs jautājums lielas ražošanas apbūves investoriem ir iespēja nodrošināt topošo ražotni ar tai pietiekamu un stabilu elektroenerģijas daudzumu. Lieluzņēmēja kooperācija ar enerģijas ražošanas un energoapgādes uzņēmumu mūsdienās ir viens no atslēgas faktoriem, kas spēj garantēt uzņēmumam konkurētspēju un ekonomisku ilgtspēju. Līdz ar to iespēja izbūvēt savu elektrostaciju vai teritoriāli kooperēties ar jau esošo šodien ir nozīmīgs izšķirošs faktors vietas izvēlei investīciju ieguldīšanai.

Likumprojekta mērķis ir, izveidojot Augšdaugavas industriālo parku, sekmēt Augšdaugavas novada un Latgales reģiona integrētu attīstību un ekonomisko izaugsmi, kā arī paaugstināt reģiona iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

Ir jārada labvēlīga uzņēmējdarbības vide Latvijas reģionos. Ar Industriālā parka izveidi tiks veicināta iedzīvotāju palikšana Augšdaugavas novadā, palielināsies konkurence darba tirgū, palielināsies vidējais darba algas līmenis Latgales reģionā, pievilcīgā uzņēmējdarbības vide nākotnē veicinās arvien jaunu uzņēmumu rašanos, palielināsies privāto investīciju apjoms, attīstīsies tautsaimniecība, pieaugs iekšzemes kopprodukts (turpmāk – IKP) un iekasēto nodokļu apmērs valsts un pašvaldības budžetā. Tiks panākta straujāka reģiona ekonomiskā attīstība, saglabāts un vairots Latgales bagātīgais potenciāls un Latgale padarīta par pievilcīgāku dzīves vidi arī nākamajām paaudzēm.

2. Kāda var būt likuma iespējamā ietekme uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību?

Atbilstoši Augšdaugavas novada pašvaldības izvērtējumam Industriālā parka izveides stratēģiskais mērķis – efektīva teritoriālā kapitāla izmantošana Latgales reģiona konkurētspējīgai izaugsmei un iedzīvotāju dzīves kvalitātes veicināšanai.

Paredzētais industriālā parka darbības profils – rūpniecības uzņēmumu, kā arī transporta, loģistikas, energoapgādes un citu nozaru uzņēmumu izvietošana.

Industriālā parka izveide atbilst Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam, Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021. -2027. gadam mērķiem un prioritātēm, kā arī Daugavpils valstspilsētas un Augšdaugavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam definētajiem stratēģiskajiem mērķiem.

“Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam”, kas apstiprināta ar 2010. gada 10. jūnija Saeimas paziņojumu "Paziņojums par Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam apstiprināšanu" (turpmāk – Latvijas stratēģija 2030), 25. un 26.punktā noteikts Latvijas mērķis - "2030.gadā Latvija būs plaukstoša, aktīvu un atbildīgu pilsoņu valsts [...] Pilsētu un lauku partnerība nodrošinās augstu dzīves kvalitāti visā Latvijas teritorijā”.

Latvijas stratēģijas 2030 33.punkts noteic, ka inovatīvas, ecoefektīvas un konkurētspējīgas ekonomikas centrā jābūt uzņēmībai un uzņēmējdarbību atbalstošai videi. Atbalsts jaunu ideju radīšanai un komercializēšanai.

No Latvijas stratēģijas 2030 izvirzītajiem mērķiem izriet nolūks radīt labvēlīgu uzņēmējdarbības vidi Latvijas reģionos uzņēmējdarbības uzsākšanai un tālākai attīstībai, kas konkrētajā gadījumā tiks veikts ar Industriālā parka izveidi.

Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomē 2021. gada 5. novembrī (lēmums Nr.5.3) apstiprinātajā Latgales plānošanas reģiona Attīstības programmā 2021.-2027. gadam (turpmāk – Latgales attīstības programma 2027) ir nodefinēti sekojoši mērķi (sk. 2.2.apakšpunktu):

a) veicinot reģiona pievilcību, samazināt negatīvās demogrāfiskās tendences ietekmi uz reģionu, noturot iedzīvotāju skaitu 220 000 līmenī;

b) attīstot darbaspēku un investējot uzņēmumos, veicināt reģiona tautsaimniecības visu nozaru ražīgumu, sasniedzot 40% no Eiropas Savienības vidējā IKP uz vienu iedzīvotāju;

c) ieviešot inovatīvas un klimata neitrālas tehnoloģijas, samazināt reģiona elektroenerģijas patēriņu IKP vienības radīšanai, tai sasniedzot 90 kWh uz 1 000 EUR IKP.

Latgales attīstības programmas 2027 3.4. punktā noteikts stratēģiskais Latgales ilgtermiņa attīstības virziens - efektīvi uzņēmumi, pamatojot, ka augstas pievienotās vērtības zinātnes un industriālie parki sniegtu jaunu stimulu reģiona ekonomiskai, tehnoloģiskajai, teritoriālajai izaugsmei, radot jaunas darba vietas, mazinot sociālo un ekonomisko krīzes ietekmi un stiprinot reģiona izaugsmes potenciālu.

Daugavpils valstspilsētas un Augšdaugavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam, kas apstiprināta ar 2021. gada 14. oktobra Daugavpils domes lēmumu Nr.654 un Augšdaugavas novada pašvaldības domes lēmumu Nr.171, industriālo teritoriju izveide kā sasniedzamais rezultāts Augšdaugavas novada telpiskās attīstības perspektīvai ir noteiktas kā vēlamās un plānotās ilgtermiņa pārmaiņas novadā (sk. 24.lpp.).

Latvijas Republikas Saeimas 2020. gada apskatā par uzņēmējdarbības un nodarbinātības veicināšanu Latvijas reģionos (turpmāk – Saeimas apskats 2020), secināts, ka salīdzinājumā ar citām Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – OECD) dalībvalstīm Latvijā ir viens no augstākajiem reģionālās attīstības atšķirību rādītājiem, kas citstarp liecina par nelīdzsvarotu uzņēmējdarbības attīstību valsts teritorijā. Par būtiskām ekonomiskām atšķirībām starp reģioniem liecina IKP atšķirības uz vienu iedzīvotāju valstī, komersantu spēja piesaistīt investīcijas, kā arī nodarbinātības līmenis un tā pieaugums – Latgalē šie rādītāji ir zemākajās pozīcijās valstī.

Balstoties uz OECD pētījuma rezultātiem, kas liecina, ka jaunu uzņēmumu izveide var radīt nodarbinātības kāpumu reģionos vidēji par apmēram 3 %, dažviet – līdz 8 %, Saeimas apskatā 2020 atzīts, ka uzņēmējdarbības attīstība reģionos ir būtisks faktors nodarbinātības veicināšanai.

(Avots:https://www.saeima.lv/petijumi/Uznemejdarbibas_un_nodarbinatibas_veicinasana_rejonos.pdf; skat. 2.lpp.)

Atsavināmajā platībā 2022. un 2023. gadā akciju sabiedrības “Latvijas Valsts meži” izstrādātajās cirmās plānota ciršanas atlieku (zaru, galotņu un citu koksnes atlikumu, kas veidojas pēc koku gāšanas, atzarošanas, sagarumošanas un izvešanas) izvešana no cirsmas un uzglabāšana. Plānotais ciršanas atlieku uzglabāšanas laiks ir līdz 2024. gada 31. martam, pēc minētā datuma teritorija tiks pilnībā atbrīvota no ciršanas atliekām.

3. Kāda var būt likuma iespējamā ietekme uz valsts budžetu un pašvaldības budžetiem?

Likumprojektam ir labvēlīga ietekme uz tautsaimniecības un uzņēmējdarbības vides attīstību. Industriālā parka izveide ļaus ne tikai uzlabot uzņēmējdarbības vidi pašvaldībā, bet kopumā labvēlīgi ietekmēs reģiona attīstību un dzīves kvalitāti. Likums palīdzēs pašvaldībai piesaistīt investīcijas, veicinās jaunu uzņēmumu izveidi, jaunas darba vietas, tādējādi ilgtermiņā pieaugs ieņēmumi gan valsts, gan pašvaldības budžetos.

Likumprojektam nav negatīvas ietekmes uz valsts un pašvaldības budžetu. Augšdaugavas novada pašvaldība esošā pašvaldības budžeta ietvaros segs izdevumus, kas saistīti ar šajā likumprojektā atrunāto īpašumtiesību maiņu.

Valstij nododot nekustamo īpašumu Augšdaugavas novada pašvaldībai industriālā parka izveidei, tas ir, saimnieciskās darbības veikšanai, pasākums ir vērtējams atbilstoši Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 5. panta komercedarbības atbalstu raksturojošām pazīmēm un, tā kā konkrētajā pasākumā izpildās visas četras komercedarbības atbalstu raksturojošās prasības, tas ir uzskatāms par komercedarbības atbalstu Augšdaugavas novada pašvaldībai, tādējādi pasākumam ir jāpiemēro atbilstošs komercedarbības atbalsta regulējums. Pasākums, valstij nododot Augšdaugavas novada pašvaldībai nekustamo īpašumu, tiek īstenots saskaņā ar Komisijas 2014.gada 17.jūnija Regulas (ES) Nr.651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108.pantu (turpmāk – Regula Nr.651/2014), 56.pantu, un attiecīgi likumprojektā ir iekļautas Regulas Nr.651/2014 normas.

Likumprojektā ir noteikta valsts institūcija – Zemkopības ministrija, kas veiks Augšdaugavas novada pašvaldības izvērtējumu atbilstoši Regulas Nr.651/2014 nosacījumiem pirms nekustamā īpašuma nodošanas Augšdaugavas novada pašvaldībai un uzraudzību nekustamā īpašuma izmantošanas laikā, kā arī veiks citas nepieciešamās darbības, kas izriet no Regulas 651/2014 nosacījumiem.

Lai atbalsta saņēmējam būtu nepārprotami skaidrs, kad tam ir radušās likumīgas tiesības saņemt komercedarbības atbalstu, savukārt atbalsta sniedzēja līmenī tiktu novērsts nelikumīga komercedarbības atbalsta sniegšanas risks, likumprojektā ir iekļautas normas, kas definē atbalsta piešķiršanas brīdi – pieņemšanas-nodošanas akta parakstīšanas brīdis. Vienlaikus, lai noteiktu piešķiramā atbalsta apjomu, likumā ir noteikts veids, kādā tas nosakāms, – atbalsta apjoms ir neatkarīga vērtētāja noteiktā nekustamā īpašuma tirgus cena nekustamā īpašuma nodošanas brīdī.

Regulas Nr.651/2014 56.panta 6.punkts nosaka, ka attiecībā uz ieguldījumu atbalstu atbalsta summa nepārsniedz starpību starp attiecināmajām izmaksām un pamatdarbības peļņu no ieguldījuma. Pamatdarbības peļņu atskaita no attiecināmajām izmaksām iepriekš saskaņā ar pamatotām prognozēm vai izmanto atgūšanas mehānismu. Ņemot vērā, ka likumprojekts paredz piemērot atgūšanas mehānismu, likumprojektā ir noteikts, kad Augšdaugavas novada pašvaldībai ir jāveic izmaksu un ieguvumu analīzes aktualizēšana un nepieciešamības gadījumā jāatmaksā valsts budžetā summu, kas pārsniedz, visu ar nekustamā īpašuma attīstīšanu un uzturēšanu saistīto izmaksu, un pamatdarbības peļņas starpību.

4. Kāda var būt likuma iespējamā ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu?

Likums neietekmēs spēkā esošo tiesību normu sistēmu.

5. Kādām Latvijas starptautiskajām saistībām atbilst likumprojekts?

Likumprojekts nav pretrunā ar starptautisko tiesību normām.

6. Kādas konsultācijas notikušas sagatavojot likumprojektu?

Augšdaugavas novada pašvaldības dome 2021. gada 9. decembrī pieņēma lēmumu par valsts meža zemes nodošanu pašvaldībai iniciēšanu. Kopš lēmuma pieņemšanas ir notikušas konsultācijas ar kompetentajām iestādēm, un ir rasts iespējami labākais risinājums attiecībā uz valsts meža zemes nodošanu Augšdaugavas industriālā parka izveidei.

Konsultācijas notikušas ar Zemkopības ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, Finanšu ministriju un akciju sabiedrību "Latvijas Valsts meži".

7. Kā tiks nodrošināta likuma izpilde?

Likuma izpilde tiks nodrošināta saskaņā ar šajā likumā un saistītajos normatīvajos aktos noteikto kārtību, iesaistot esošas institūcijas: Augšdaugavas novada pašvaldību, Zemkopības ministriju, akciju sabiedrību "Latvijas Valsts meži".

Jaunas institūcijas netiek radītas.